

# Motion till riksdagen

1988/89:Jo768

av Ingrid Hasselström Nyvall och Hans Lindblad  
(båda fp)

## Bemanningen av Stora Karlsö

---

Regeringen beslutade den 7 februari 1985 att Stora Karlsö skulle bli bemannad året om. I oktober 1988 har statens naturvårdsverk föreslagit att ön skall avbemännas från den 1 juli 1989. Den främsta orsaken till förslaget är att SMHI tvingas gå ur den samordnade bemanningen på grund av brist på medel.

Den övergripande orsaken till denna avbemanning torde vara att Sverige, till skillnad från exempelvis Finland, saknar en myndighet med övergripande ansvar för kustfrågorna och bevakning av kusten. För att finansiera tjänsterna på Stora Karlsö bidrar förutom SMHI även naturvårdsverket (som har arbetsgivaransvaret), sjöfartsverket, två militära myndigheter och Karlsöklubben (som äger och förvaltar ön). Uppfyllandet av målsättningen i TAK-utredningen (Tillsyn av kusterna SOU Ds K n 1980:2) är inte lätt om förutsättningen, som i fallet Stora Karlsö, är att sex olika intressenter varje år skall anslå rätt summa pengar.

Personalen på Stora Karlsö spelar en stor roll för civil och militär bevakning av farvattnen mellan Öland och Gotland. Dess betydelse för sjöräddningen är dokumenterad och ökar snarare än minskar i takt med att fritidsbåtarna blir fler. Dessutom är Stora Karlsö Sveriges äldsta naturskyddade område (1889) och kallas ofta inofficiellt världens andra nationalpark efter Yellowstone i Nordamerika.

Under månaderna maj—augusti besöks ön av upp till 15 000 besökare. Dessa tas om hand av naturkunniga guider och vaktare anställda av Karlsöklubben. Innan denna personal kommer ut till ön i början eller mitten av maj är dock behovet av tillsyn mycket stort. Även mars och april hör till de allra känsligaste månaderna för naturen.

Personalen ansvarar under tiden september till april också för tillsynen av Lilla Karlsö. Tillsammans tillhör de båda öarna Sveriges förnämsta naturområden. Inom såväl växt- och djurvärld som arkeologi och kulturhistoria finns här värden som inte går att ersätta eller överhuvudtaget värdera i pengar. En indragning av året-runt-bemanningen för att SMHI numera kan klara delar av sin väderrapportering med automatik vore därför synnerligen beklagligt.

Flera utredningar och vetenskapliga undersökningar de senaste åren har visat att verksamheten på Stora Karlsö bör utvecklas. Den personal som finns på ön har nya arbetsuppgifter att ta itu med, och möjligheterna att utveckla tjänsterna mot en mer vetenskaplig inriktning bör undersökas.

Stora Karlsö ligger mitt i Östersjön vars behov av marin forskning idag ter sig oerhört stort.

Mot. 1988/89  
Jo768

Av detta skäl kan det i år vara lämpligt att se över bemanningen på Stora Karlsö, men inte på det sätt som naturvårdsverket har föreslagit. Ändrade arbetsuppgifter och möjlighet att utnyttja vapenfria tjänstepliktiga kan ge helt andra förutsättningar för fortsatt bemanning än vad naturvårdsverket har tänkt sig.

Det bör därför utredas om den tillsyn som naturvårdsverket nu planerar för Stora Karlsö kan kombineras med tjänstgöring av vapenfria värnpliktiga. Därigenom skulle en längre bemanningstid kunna uppnås, eventuellt en året-runt-bemanning.

Av de vapenfria tjänstepliktiga som placeras hos myndigheter och organisationer kommer endast 5% till naturvårdsverket och 0,4% till sjöfartsverket. Det är så trots att en stor del av de personer som söker vapenfri tjänst har kunskaper och utbildning som lämpar sig väl för tjänstgöring på t.ex. naturreservat.

## Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att naturvårdsverket undersöker möjligheterna att bemanna Stora Karlsö med vapenfria tjänstepliktiga.

Stockholm den 23 januari 1989

*Ingrid Hasselström Nyvall (fp)*

*Hans Lindblad (fp)*